

RANNSÓKNAMIÐSTÖÐ
FERÐAMÁLA

Ársskýrsla 2009

Árið einkenndist af óvissu og samdrætti en ljóst var að væntingar um tekjur og framlög frá hinu opinbera gengu ekki eftir og árið 2008 var gert upp með umtalsverðum halla. Við þessu þurfti að bregðast og losa RMF undan einhverju af sínum skuldbindingum og var ákveðið að segja upp samningi við Hóla um sameiginlega ráðningu Martins, sem og að lækka laun starfsmanna við HA. Þessi neikvæða byrjun dró þó ekki þrótt úr starfseminni og þegar var hafist handa við að vinna að styrkumsóknum í samkeppnissjóði. Í lok árs er ljóst að það áhlaup hefur litlu skilað en er engu að síður það sem enn er unnið að. Verkefnastaða ársins er góð og munar þar mestu um verkefni sem eru á vegum Norrænu nýsköpunarmiðstöðvarinnar of Norðurslóðaáætlunar Evrópusambandsins, sem hófust síðla árs 2008 en lýkur í lok árs 2010. Einnig voru nokkur verkefni vegna umhverfismats unnin, en framtíð þeirra verkefna er óráðin. Samantekið má segja að aðstæður eru erfiðar en sá litli hópur sem á bakvið rannsóknastarf í ferðamálum stendur er samstilltur og bjartsýnn.

Stafsmenn á árinu 2009 voru:

Dr. Edward H. Huijbens, forstöðumaður 100%
Eyrún Jenný Bjarnadóttir, sérfræðingur 100%
Dr. John Hull, gestaprófessor 0%
Jón Gestur Helgason, verkefnastjóri 50%
Dr. Martin Gren, sérfræðingur við Hóla (hætti í júní) 50%
Dr. Rannveig Ólafsdóttir, sérfræðingur við Háskóla Íslands 50%

Stjórnarfundir á árinu voru tveir, aðalfundur haldin 5. febrúar og haustfundur 8. september

Í stjórn 2009 sátu:

Dr. Ingjaldur Hannibalsson (Háskóli Íslands), formaður stjórnar
Dr. Guðrún Rósa Þórsteinsdóttir (Háskólinn á Akureyri), varaformaður
Fjóla Björk Jónsdóttir (Háskólinn á Akureyri)
Anna Dóra Sæþórsdóttir, (Háskóli Íslands)
Áslaug Alfreðsdóttir (Samtök ferðaþjónustunnar)
Guðrún Þóra Gunnarsdóttir (Hólaskóli)
Elías Gíslason (Ferðamálastofa)

Rannsóknarverkefni ársins

Áætlanirnar þrjár

Í þriðja sinn gengu stjórnarformaður og forstöðumaður á fund með nýskipuðum ráðherra ferðamála og hennar aðstoðarmanna þann 5. júní 2009, með samþykki stjórnar RMF. Markmið fundarins var að kynna starfsemi RMF sem og fjárþörf rannsóknáætlaða þriggja sem unnar höfðu verið í samráði við rannsakendur og hagsmunaaðila í ferðmálum. Áætlanirnar þrjár lúta að rannsóknum á hagrænum áhrifum ferðaþjónustu, umhverfi og ferðamennsku og menningu og ferðaþjónustu. Í hverri eru skilgreindar grunnrannsóknir og afleiddar rannsóknir sem og fjárþörf til að standa undir þeim með skilgreindu mótframlagi rannsakenda. Var fundinum fylgt eftir með fundi með fólki innan ráðuneytis sama dag.

Er það enn vænting okkar að mögulegt verði að fá framlög á fjárlögum til rannsókna í ferðamálum, sem ekki er til í dag. Á það framlag að standa undir ráðningu þriggja sérfræðinga með alþjóðlega reynslu og bakgrunn í ferðamálafræðum til að leiða uppbyggingu rannsókna á grunni áætlananna þriggja.

Storytelling and destination development

Verkefnið er fjármagnað af Norrænu nýsköpunarmiðstöðinni frá 2008 til loka árs 2010. Markmið verkefnisins er að þróa notendavæna tækni sem getur gagnast við samskipti sögumanna og sagnaslóða á Norðurlöndum. Þetta verkefni skoðar sérstaklega hvernig sagnamennska fer fram, hvernig hún er skipulögð og hvort að sérstakur samskiptavettvangur gæti gagnast sagnamennsku á Norðurlöndum, eftt samvinnu milli hagsmunaaðila og bætt upplifun ferðamanna. Íslenski hluti þessa verkefnis mun sérstaklega skoða uppbyggingu slíkrar ferðamennsku í Borgarfirði með áherslu á Snorrastofu í Reykholti og Landsnámssetur í Borgarnesi. Einnig er lagt upp með framsetningu sagnahefða sem spratt uppúr verkefninu Destination Vikings Sagalands, sem styrkt var af NPP og lauk fyrir tveimur árum.

Þátttökustofnanir eru eftirtaldar:

- BI Norwegian School of Management, Oslo
- HANKEN School of Economics, Vasa
- Aalborg University
- University West, Trollhättan

Björg Árnadóttir hjá Reykjavíkur Akadéminni sinnir þessu verkefni ásamt Edward H. Huijbens, forstöðumanni.

Nordic Wellbeing - A health tourism approach to enhance competitiveness of Nordic tourism

Verkefnið er fjármagnað af Norrænu nýsköpunarmiðstöðinni frá 2008 til loka árs 2010. Það fjallar um Norræna heilsutengda ferðaþjónustu snýst um að skoða innihald og framsetningu heilsutengdrar ferðaþjónustu á Norðurlöndum. Velferð er hugtak sem notast sem regnhlíf yfir heilsutengda ferðamennsku á Norðurlöndum, og er því litið á hana sem undirgrein velferðaþjónustu. Verkefnið snýr að því að skýra tengsl velferðar og heilsutengdrar ferðaþjónustu sem getur þá nýst ferðaþjónustu aðilum í markaðssetningu. Sérstök áhersla er á Norðurlönd og hvort norræn velferð geti nýst sérstaklega sem vídd í markaðssetningu þá gegnum upplifun ferðalanga af hugmyndinni. Íslenska tilvikið skoðar Jarðböðin í Mývatnssveit og uppbyggingu heilsutengdrar ferðaþjónustu þar í kring, en skoðar einnig hugmyndir um heilsutengda ferðaþjónustu á landsvísu.

Þátttökustofnanir eru eftirtaldar:

- University of Joensuu, Centre for Tourism Studies (the project owner) (Finland)
- HANKEN School of Economics (Finland)
- Advance/1, Science Park (Danmörk)
- European Tourism Research Institute (Svíþjóð)
- Norwegian School of Management (Noregur)

Edward H. Huijbens, forstöðumaður sinnir þessu verkefni.

Norrænt samstarfsverkefni um skotveiðitengda ferðaþjónustu – North hunt verkefnið

RMF er þátttakandi í samnorrænu verkefni um sjálfbæra uppbyggingu skotveiðitengdrar ferðaþjónustu á Íslandi og jaðarsvæðum Norðurlanda. Er um að ræða rannsóknir í því skyni að efla samstarf frumkvöðla, sveitarfélaga og hins opinbera, ásamt Umhverfistofnun og háskólum í markaðssetningu og gerð ferðaþjónustu í kringum skotveiðar. NPP mun styrkja verkefnið til þriggja ára, 2008-2010.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir sinnir verkefninu ásamt Edward og Jón Gest, en verkið er unnið í nánu samstarfi við RHA.

SWIFT – Sustainable wilderness initiative for tourism

Verkefnið er í löngu umsóknarferli hjá Evrópusambandinu EC Enterprise and Networks og mun svar berast í upphafi árs 2010, hinsvegar fór hluti árs 2009 í samvinnu neðangreindra aðila um gerð umsóknar sem fjallar um víðernisvæði í Evrópu og hvernig best væri að innleiða viðmið sjálfbærni í fyrirtækjarekstur smá fyrirtækja sem gera út á náttúru víðernanna.

Þátttakendur eru:

- Cyprus University of Technology
- Dipartimento di Economia e Storia del Territorio (Department of Economics and History of the Territory), University of Chieti-Pescara
- Tourism & Recreation Department; Warsaw Family Alliance for High Education
- Icelandic Vatnajökull National Park – tourism initiative, Icelandic Tourism Research Centre
- E-tour, Mid-Sweden University

Edward H. Huijbens sinni þessu verkefni.

Samstarf við háskóla í Póllandi

Á árinu vannst styrkur í samstarfi við aðila í Póllandi til að standa undir samstarfi við Rannsóknamiðstöðina sem fælist í gagnkvæmri rannsóknavinnu og kennslu í löndunum tveimur. Styrksjóðurinn er fjármagnaður af EFTA og heitir Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy (FSS). Árinu var farin ferð í Tatra fjöll í suður Póllandi þar sem greind voru tækifæri og ógnanir náttúrutengdrar ferðamennsku í þjóðgarði Tatra fjalla. Framundan eru frekari ferðir til Póllands ásamt því að veita viðtöku gestum þaðan til bæði rannsókna og kennslu.

Edward H. Huijbens sinnir þessu verkefni.

Stjórnunarhættir í ferðaþjónustu - framhald áformað

Gerð hefur verið könnun á stjórnunarháttum hjá íslenskum ferðaþjónustufyrirtækjum. Helgi Gestsson, lektor við viðskipta og raunvísiseild, Ingi Rúnar Eðvarðsson, prófessor við sömu deild Háskólans á Akureyri og Hafdís Björg Hjálmarsdóttir, lektor við Viðskiptadeild Háskólans á Akureyri, stóðu að framkvæmd könnunarinnar sem unnin var í samvinnu við Samtök ferðaþjónustunnar (SAF) og unnið úr á vegum HRM ráðgjafar. Sú skýrsla kom út í mars 2007 og er framhald áformað til að fylgja eftir niðurstöðum þeirrar könnunar og fá samanburð.

Það framhald skýrðist á árinu þegar Jón Gestur Helgason var settur í hálfstarf og hóf jafnframt meistaranám við HA í alþjóðastjórnun fyrirtækja. Mun hans meistararitergerð verða framhaldsathugun og mun könnun verða gerð vorið 2010, sem Jón hefur unnið að og undirbúið.

Matur úr héraði – EXPLORE verkefni

Á vordögum 2009 voru unnin viðtöl meðal aðila í verkefninu Matur úr Héraði í Eyjafirði fyrir EXPLORE verkefnið sem Háskólinn í Reykjavík vinnur á styrk frá Norrænu ráðherranefndinni. Var um að ræða útselda vinnu við að taka viðtölin og sá Jón Gestur Helgason um þá vinnu.

Uppbygging MTA náms

Háskóli Íslands, Háskólinn á Akureyri og Háskólinn á Hólum standa sameiginlega að framhaldsnámi í ferðamálafræði, titlað MTA (e. *Master of Tourism Administration*). Námið er samræmt af Rannsóknarmiðstöð ferðamála sem sér einnig um umsýslu námsins gegnum Háskólann á Akureyri. Nemendur eru skráðir við Háskólann á Akureyri, en útskrifast að tveimur árum liðnum með prófgráðu frá skólunum þremur.

Forsendur námsins er samstarf skólanna þriggja um rannsóknir í ferðamálafræðum í samvinnu við Ferðamálastofu og Samtök ferðaþjónustunnar (SAF). Allir hafa þessir aðilar sameiginlega hagsmuni af því að efla rannsóknir og menntun í ferðaþjónustu og auka þekkingu í greinum tengdum ferðamálum. Tengsl milli þessara ólíku aðila gefa færi á að samnýta aðstöðu og færni hvers annars og um leið styrkja samband háskólastarfs og atvinnulífs. Rannsóknarmiðstöð ferðamála gegnir hlutverki tengiliðs í þessu samstarfi og stuðlar að eflingu samskipta við lykil aðila í greininni.

Með örum vexti ferðaþjónustu hér á landi og vaxandi fjölda ferðamanna verður stöðugt mikilvægara að skilja eðli og gerð þess margbrotna atvinnuvegar sem ferðaþjónustan er. Til þess að svo megi verða en nauðsynlegt að renna styrkum stöðum undir stjórnun og rannsóknir í greininni og er meistaranám í stjórnun ferðamála liður í því.

Námið nýtist sérstaklega:

- Fólki sem starfar við stjórnun og rekstur fyrirtækja í ferðaþjónustu
- Fólki sem vinnur í opinberum stofnunum sem tengjast ferðamálum
- Fólki sem starfar við ráðgjöf og stefnumótun á sviði ferðamála
- Þeim sem búa að reynslu úr öðrum atvinnugreinum en vilja skipta um starfsvettvang og kynnast ferðamálum

Námið stendur á nokkrum krossgötum við lok árs, er mikill áhugi hjá HA til að hefja kennslu strax haustið 2009 en til þess þarf fé. Að auki er ekki ljóst með breytingum hver aðkoma skólanna verður á endanum. Háskóla- og gæðaráð HA hafa fyrir sitt leyti samþykkt handbók námsins. Kennslumiðstöð HÍ hefur rýnt handbókina og Hólar hafa samþykkt fyrir sitt leyti.

Verkefni fyrir Landsvirkjun

Verkefnin voru þrjú á árinu. Eitt var klárað í byrjun árs og snéri að mati á áhrifum stækkunar á Kröflu og tengdra línulagna á ferðaþjónustu og útivist á svæðinu. Tvö önnur voru unnin yfir sumarið og á haustdögum. Annarsvegar var um að ræða mat á áhrifum fyrirhugaðrar byggingar álvers á Bakka við Húsavík. Hinsvegar var um sambærilega rannsókn að ræða vegna lagningar Blöndulínu.

Þessum verkefnum sinnti Rannveig Ólafsdóttir í samvinnu við nemendur við HÍ og Gunnþóru Ólafsdóttur við Reykjavíkur Akadémíu.

Ímyndir Íslands og Norðursins

Markmið rannsóknarverkefnisins Ísland og ímyndir norðursins er að varpa ljósi á Ísland sem mikilvægan hluta af norðurslóðum, fjölbreyttar ímyndir Íslands í norðrinu, hlutverk slíkra ímynda í nútímanum og rætur þeirra. Verkefnið er þverfaglegt samstarfsverkefni með þátttöku íslenskra og erlendra fræðimanna í hug- og félagsvísindum.

Í verkefninu verða rannsakaðar nokkrar birtingarmyndir nútíma sjálfsmýnda og ímynda Íslands og Íslendinga sem hluta norðursins, hvernig þær hafa sprottið fram og breyst í tímans rás og hvert þær stefna. Ennfremur mun rannsóknin beinast að lykilatriðum í uppruna og þróun íslenskra ímynda norðursins. Sjónum verður beint að fjórum sviðum: Stöðu Íslands í alþjóðlegu og norrænu samhengi, norðlægrri menningu og samfélagi, tengslum manns og náttúru í norðrinu og loks norðrinu í íslenskum ferðamannaiðnaði.

RMF leggur til þessa verkefnis rannsókn á þróun ímynda Íslands sem alþjóðlegs áfangastaðar, sérstaklega með tilliti til þeirrar vinnu sem nú fer fram um ímyndasköpun á vegum forsætisráðuneytis og snýst um vörumerkjavæðingu landsins. Grein var endanlega skilað í desember 2009, eftir ritrýningu en RMF hefur haldið og skipulagt fundi í kringum verkefnið og mun gefa út skýrslu, sem jafnframt er kennslubók um ímyndamál og ferðaþjónustu snemma árs 2010.

Edward H. Huijbens sinnir þessu verkefni.

Verkefni í Eyjafirði og með Akureyrarstofu

Á árinu sinnti Eyrún J. Bjarnadóttir samskiptum við ferðaþjónustuaðila og aðra hagsmunaaðila á Eyjafjarðarsvæðinu. Tók hún m.a. þátt í mánaðarlegum fundum ferðaþjónustuaðila í Eyjafirði sem hagsmunaaðilar stóðu að og var þar með ýmiss konar erindi á vegum RMF. Tvær kannanir voru undirbúnar á vordögum. Er þar fyrst að nefna könnun sem gerð var á í orlofshúsum á svæðinu og svo brottfararkönnun meðal flugfarþega með flugi Iceland Express til Kaupmannahafnar. Báðar kannanir voru framkvæmdar um sumarið. Að auki má nefna að Edward, gegnum aðkomu að verkefni Háskólans á Akureyri framkvæmdi könnun meðal ferðafólks í Fjallabyggð. Úr öllum könnunum var unnið á haustdögum en ekkert fé fékkst til þeirra verka.

Uppbygging stefnumótunarvinnu í ferðaþjónustu

RMF vinnur að því að hrinda í framkvæmd samræmdri stefnumótun í ferðamálum á landsvísu. Markmið þessa verkefnis er að tryggja grundvöll vöruþróunar og markaðssetningar á svæðum markaðsstofa landshlutana.

Grundvöllur stefnumótunarinnar er ítarleg úttekt á auðlindum og innviðum ferðaþjónustu á svæðunum í samvinnu við lykil hagsmunaaðila. Þessi úttekt snýr að náttúru- og menningargæðum í þágu ferðaþjónustu, þjónustu innviðum, samgöngum og mannauð svæða. Yrðu þessi þættir kortlagðir í landfræðileg upplýsingakerfi, sem gerir ferðaþjónustu kleift að tjá hagsmuni sína með tækjum skipulags og landnýtingar hér á landi. Gögnin verða unnin og sett í grunninn í hverju svæði og sett saman gegnum röð funda við hagsmunaaðila á svæðunum. Landfræðileg upplýsingakerfi gefa einnig möguleika á að leggja saman og bera saman einstök gagnasöfn og kort og eru þannig ómetanleg þegar kemur að vöruþróun, þar sem hægt er að átta sig á hvar mest aðdráttarafl og þjónusta er fyrir hendi og hvernig það er samansett, en einnig hvar vantar að skilgreina aðdráttarafl eða byggja upp þjónustu. Þannig verður á grunni úttektarinnar gerð stefnumótun til 5 ára og þróaðir vöruþakkar sem byggja á sérstöðu hvers svæðis fyrir sig með aðkomu alþjóðlegra ráðgjafa.

Árangur verður metin gegnum þá nýsköpun sem á sér stað í vöruþróun og byggir á þeim gögnum sem aflað er. Einnig verður horft til aukinnar samvinnu og samræðna í greininni og hvernig ferðaþjónusta fengi aukið vægi í landnýtingu og skipulagi á landsvísu.

Tímaáætlun (tillaga)

Desember 2008 til október 2009

Austurland – starfssvæði Þróunarfélags Austurlands

Nóvember 2009 til september 2010

Suðurland – starfssvæði Atvinnuþróunarfélags Suðurlands

Október 2010 til ágúst 2011

Vesturland – starfssvæði samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi

September 2011 til júní 2012

Vestfirðir – starfssvæði Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða

Ágúst 2012 til maí 2013

Norðurland vestra – starfssvæði samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra og Atvinnuþróunarfélags Eyjafjarðar.

Haustið 2013 verður hægt að koma aftur að Þingeyjasýslum, fimm árum síðar, en þar lauk prufu í janúar 2009.

Ekki er gert ráð fyrir höfuðborgarsvæði eða Reykjanesi í þessu, enda sérstaða nokkur. Hinsvegar er vel hugsanlegt að vinna grunnvinnu þar samhliða einhverju af ofantöldum svæðum.

Ekki vannst fé til að koma þessu áfram á árinu en áfram er unnið að því og því sinnir Edward H. Huijbens, forstöðumaður.

Þróunarverkefni um akademíska ferðaþjónustu að Svartárkoti í Bárðardal

RMF er þátttakandi í uppbyggingu ferðaþjónustu að Svartárkoti í Bárðardal. Er um nokkuð viðamikilið og sérstakt verkefni að ræða þar sem til stendur að byggja gisti- og kennsluástöðu við jaðar Ódádahrauns þar sem markhópurinn er nemendur og fræðimenn. Markmiðið er að koma á framfæri einstakri náttúru, menningu og sögu svæðisins og þannig reyna að laða að rannsakendur og nema allsstaðar að úr heiminum. Spurningin er hvernig ferðaþjónusta er þetta, hvernig er hægt að útbúa námskeið og námsefni á svæði sem þessu og hvað þarf að koma til.

Þrjú námskeið voru haldin sumarið 2009, og stóð RMF fyrir því að fá tvo hópa til landsins.

Af smærri vangaveltum

- Ísland og eyjaferðamennska – tækifæri og ógnanir
 - Grein í *Tourism Geographies*
- Ferðamennska sem svar kreppunnar – hluti af þemahefti
 - Grein í *Current Issues in Tourism*
- Landslags rannsóknir
 - Grein í ritstýrðu safnriti frá HÍ
- Rannsóknaraðferðir ferðamála – verufræði
 - Grein í *Annals of Tourism Research*
- Ímyndir Íslands og Norðursins – vörumerkjavæðing lands
 - Grein í ritstýrðu safnriti með öndvegisstyrk Rannís
- Nýsköpun í íslenskri ferðaþjónustu
 - Grein í *Current Issues*
- Heilsutengd ferðamennska
 - Grein í *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*
- Klasar og svæðisbundin þróun ferðaþjónustu
 - Grein í *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*
- Frístundabúseta sem ferðamennska og hluti samfélaga í dreifbýli
 - Grein í *Sociologica Ruralis*
 - Kafli í bók
- Ferðamennska í Fjallabyggð
 - Kafli í bók
- Skipulag og hlutverk flugvalla í svæðisbundinni markaðssetningu
- Þróun kajak ferðamennsku á Norðurslóðum

Útgefið efni

Martin Gren og Edward H. Huijbens 2009: *Images, the social and earthly matters in tourism studies*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála (bls. 110)

Gunnþóra Ólafsdóttir 2009: *Áhrif fyrirhugaðrar háspennulínu frá Blönduvirkjun til Akureyrar - Blöndulínu 3 – á ferðaþjónustu og útivist*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála (bls. 125).

Edward H. Huijbens 2009: *Nature-based tourism in Tatra National Park – Challenges and Opportunities*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála (bls. 64)

Rannveig Ólafsdóttir og Kristín Rut Kristjánsdóttir 2009: *Mat á áhrifum álvers á Bakka á ferðamennsku*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála og Háskóli Íslands (bls. 75)

Rannveig Ólafsdóttir, Kristín Rut Kristjánsdóttir, Helga Jóhanna Bjarnadóttir og Árni Bragason 2009: *Umhverfisvitund og umhverfisstjórnun í ferðaþjónustu*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála, Efla verkfræðistofa og Háskóli Íslands (bls. 80)

Huijbens, E. 2009: Vöruþróun í heilsutengdri ferðaþjónustu – möguleg norræn undirþemu. Í Ingjaldur Hannibalsson (Ritstj.) Rannsóknir í Félagsvísindum X. Reykjavík: Félagsvísindadeild Háskóla Íslands, bls. 113-126.

Huijbens, E. 2009: Developing wellness in Iceland - Theming wellness destinations the Nordic way. Í Nicholaessen, J. (Ritstj.) *18th Nordic Symposium on Tourism and Hospitality Research – Conference Proceedings*. Esbjerg: University of Southern Denmark, CD-ROM.

Pálsson, G. og Huijbens, E. 2009: The Marsh of Modernity. Iceland and Beyond. Í K. Hastrup (Ritstj.) *The Question of Resilience: Social Implications of Environmental Changes*. Copenhagen: The Royal Academy, bls. 48-69.

Hull, J. og Huijbens, E.H. 2009: Coping with Change in the North: The Challenge for Sustainable Tourism Development in the arctic. Í A. Villumsen (Ritstj.) *Tourist Cottages and Climate Change*. Sisimiut, Greenland: Artek og DTU, bls. 14-23.

Ólafsdóttir, R. og Runnström, M.C., 2009: Wilderness Mapping in Iceland. Í *Proceedings of the 15th International conference InterCarto-InterGIS. Part II. Sustainable development of territories: GIS theory and practice*. Ghent, Belgium, 3.-6. júlí, bls. 160-172.

Rannveig Ólafsdóttir og Eva Sif Jóhannsdóttir 2009: *Mat á áhrifum Kröfluvirkjunar II á ferðaþjónustu og útivist*. Akureyri: Rannsóknamiðstöð ferðamála (bls. 41).

Edward H. Huijbens og Gísli Pálsson 2009: The Bog in our Brain. The Social History of Wetlands in Iceland. Í *Environment and Planning D: Society and Space* 27(2), bls. 296-316.

Edward H. Huijbens 2009: Piazza – spaces for the public. Í R. Hutchison (Ritstj.) *Encyclopaedia of Urban Studies*. London: Sage.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Hjördís Sigursteinsdóttir 2009: Þróun sjálfbærrar skotveiðitengdrar ferðaþjónustu. Í Ásdís Kristinsdóttir (Ritstj.), *Fræðaping landbúnaðarins 2009* Reykjavík: Bændasamtök Íslands, bls. 91-96.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Hjördís Sigursteinsdóttir 2009: Skotveiðitengd ferðaþjónusta – sóknarfæri í dreifbýli? Í Ingjalður Hannibalsson (ritstj.), *Rannsóknir í félagsvísindum X* Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands, bls. 173-184.

Huijbens, E. 2009: Tourism and Climate Change Mitigation. Methods, greenhouse gas reductions and policies – book review. Í *Ecological Economics* **68**(4), bls. 1268-1269.

Huijbens, E. 2009: Humans in the land. The ethics and aesthetics of the cultural landscape – book review. Í *Nordicum-Mediterraneum* **4**(1): see: http://nome.unak.is/nome2/issues/vol4_1/article.php?id=6&art=huijbens

Hjalager, A-M., Huijbens, E., Björk, P., Flagestad, A. and Nordin, S. 2009: Sustaining a creative entrepreneurship in tourism – the role of innovations systems. Í Ateljevic, J. og Page, S., (Ritstj.) *Tourism and Entrepreneurship: International Perspective*. Oxford: Butterworth Heinemann, bls. 55-74.

Martin Gren 2009: Gunnar Olsson. Í *The International Encyclopaedia of Human Geography*, R. Kitchin & N. Thrift (Ritstj.). Elsevier.

Martin Gren 2009: Time-geography. Í *The International Encyclopaedia of Human Geography* R. Kitchin & N. Thrift (Ritstj.). Elsevier.

Rannveig Ólafsdóttir og Michael Runnström, 2009: A GIS Based Approach to Evaluate Ecological Sensitivity for Tourism Development in Fragile Environments. Í *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* **9**(1), bls. 22-38.

Anna Dóra Sæþórsdóttir, Rannveig Ólafsdóttir og Rögnvaldur Ólafsson, 2009: Hálendi Íslands, auðlind útivistar og ferðamennsku. *Náttúrufræðingurinn*, **78**(1-2), bls. 33-46.

Annað:

Hjördís Sigursteinsdóttir og Eyrún Jenný Bjarnadóttir: Þróun sjálfbærrar skotveiðitengdrar ferðaþjónustu – viðskiptatækifæri á Norðurlóðum. Veggspjöld í Athafnaviku í ketilhúsinu á Akureyri, 18. nóv. 2009.

Hjördís Sigursteinsdóttir og Eyrún Jenný Bjarnadóttir: Þróun sjálfbærrar skotveiðitengdrar ferðaþjónustu – viðskiptatækifæri á Norðurlóðum. Veggspjöld á LAVA09 í Ráðhúsi Reykjavíkur, 10-11. nóv. 2009.

Rannveig Ólafsdóttir og Anna Dóra Sæþórsdóttir, (2009). Þróun meistara- og doktorsnáms í ferðamálafræði við Háskóla Íslands. Reykjavík, Háskóli Íslands, 32. bls.

Fyrirlestrar og erindi

Kynning á Waterworlds. Kaupmannahöfn, Danmörk. 9. – 11. febrúar 2009 flutt af G. Pálsson* Titill: Wetlands: The Bog in our Brains and Bowels.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Hjördís Sigursteinsdóttir: Þróun sjálfbærrar skotveiðitengdrar ferðapjónustu. Erindi flutt á Fræðapingi landbúnaðarins, 12.-13. febrúar 2009.

Kynning í boði ferðamálaráðs Finnlands um heilsutengda ferðapjónustu. Tampere, Finnlandi. 16. – 17. mars 2009. Titill: Nordic Well-being: A health tourism approach to enhance competitiveness of Nordic tourism enterprises and destinations.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir: Mikilvægi samræmds kynningarefnis í svæðisbundinni markaðssetningu. Erindi flutt á fundi áhugafólks um öflugt samstarf ferðapjónustuaðila í Eyjafirði, 31. mars 2009.

Seta í panel á 3. Nordic Geographers Meeting (NGM), efni: Neoliberalism and cultural geographies of fiscal crisis. Turku, Finnlandi. 8.-11. júní 2009. Titill: Iceland and the Fiscal crisis

Kynning á 3. Nordic Geographers Meeting (NGM). Turku, Finnlandi. 8.-11. júní 2009. Titill: Developing sustainability – the case of the Vatnajökull national park in Iceland.

Ólafsdóttir, R. and Runnström, M.C., 2009: Wilderness Mapping in Iceland. Erindi flutt á ráðstefnunni: The 15th International conference InterCarto-InterGIS, Haldin í Ghent, Belgium, 3.-6. júlí, 2009.

Kynning í boði Artek og DTU ráðstefna Tourist Cottages and Climate Change. Sisimiut, Grænlandi. 11.-13. ágúst 2009. Titill: Tourism and its Role in the Arctic in times of Climate Change.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Hjördís Sigursteinsdóttir: Making use of landowner's hunting rights. Developing sustainable hunting tourism in Iceland. Erindi flutt á ráðstefnunni The XXIII European Society for Rural Sociology Congress, haldin í Vaasa, Finnlandi 17.-21. ágúst 2009.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir: The attitude environment and social framework related to hunting tourism in Iceland. Erindi flutt á North Hunt málstofu um félagslega sjálfbærni skotveiðitengdrar ferðapjónustu á norðurslóðum í Svíþjóð, 28.-29. september 2009.

Rannveig Ólafsdóttir, 2009: Mat og kortlagning íslenskra víðerna. Erindi flutt á Ráðstefnu LÍSU samtakanna, Landupplýsingar 2009, Haldin á Grand Hótel, 1. október 2009.

Rannveig Ólafsdóttir, og Martin Nouza, 2009: Mapping spatial and temporal pattern of recreation housing in Iceland. Erindi flutt á Ráðstefnu LÍSU samtakanna, Landupplýsingar 2009, Haldin á Grand Hótel, 1. október 2009.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Jón Gestur Helgason: Brottfararkönnun á Akureyrarflugvelli sumarið 2009. Erindi flutt á fundi áhugafólks um öflugt samstarf ferðapjónustuaðila í Eyjafirði, 20. október 2009.

Kynning á 18. Samnorrænu ferðamálafræðiráðstefnu. Esbjerg, Danmörku, 22.-24. október 2009. Titill: Developing wellness in Iceland - Theming wellness destinations the Nordic way.

Ólafsdóttir, R. and Sæþórsdóttir, A.D., 2009: The impact of power plant constructions on nature tourism development in the Icelandic highlands. Erindi flutt á ráðstefnunni Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research, Haldin í Esbjerg, Danmörku, 22.-24. október, 2009

Martin N. and Ólafsdóttir, R. 2009: Spatial and temporal pattern of second housing in Iceland. Erindi flutt á ráðstefnunni Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research, Haldin í Esbjerg, Danmörku, 22.-24. október, 2009

Sæþórsdóttir, A.D. and Ólafsdóttir, R., 2009: The Icelandic Highlands – A Resource of Recreation and Tourism. Erindi flutt á ráðstefnunni Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research, Haldin í Esbjerg, Danmörku, 22.-24. október, 2009

Kynning á 10. Þjóðarspegli, Reykjavík 30. október 2009. Titill: Vöruþróun í heilsutengdri ferðaþjónustu – möguleg norræn undirþemu

Eyrún Jenný Bjarnadóttir og Hjördís Sigursteinsdóttir: Skotveiðitengd ferðaþjónusta – sóknarfæri í dreifbýli?. Erindi flutt á Þjóðarspegli, ráðstefnu um rannsóknir í félagsvísindum við Háskóla Íslands, 30. október 2009.

Hjördís Sigursteinsdóttir og Eyrún Jenný Bjarnadóttir: Skotveiðitengd ferðaþjónusta. Erindi flutt á Athafnaviku í Ketilhúsinu á Akureyri, 18. nóvember 2009.

Eyrún Jenný Bjarnadóttir: Framhald stefnumótunar í Eyjafirði. Erindi flutt á fundi áhugafólks um öflugt samstarf ferðaþjónustuaðila í Eyjafirði á Akureyri, 24. nóvember 2009.

Yfirlit ársins

Að neðan er listi yfir þær ráðstefnur, málþing, vinnufundi og verkefni sem Rannsóknamiðstöð ferðamála hefur verið beinn aðili að. Starfsmenn mættu á 7 alþjóðlega fræðaráðstefnur víða um heim á árinu, auk þess að taka þátt í fjölda málfunda og fyrirlestra á vettvangi sveitarfélaga, ríkis og annarra aðila.

Janúar:

- 23. Málþing á vegum Þróunarfélags Austurlands um Vatnajökuls þjóðgarð - kynning frá RMF Egilsstöðum.
- 29. Kennsla fyrir Útflutningsráð á HH2 – hótél Rangá.

Unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að North Hunt verkefni, unnið að skipulagi MTA náms, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að verkefni um tengingu markaðsstofa og háskóla, unnið að Rannís öndvegisumsókn, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Febrúar:

- 5. Aðalfundur RMF
- 10. Fundir í Reykjavík – Rannís öndvegisumsókn
- 12.-13. Fræðaðing landbúnaðarins – erindi frá RMF
- 20. Fundir í Reykjavík – Rannís öndvegisumsókn
- 26. Fundur á Breiðumýri m. Ferðamálastofu

Unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að North Hunt verkefni, unnið að skipulagi MTA náms, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að tilboðsgerð vegna kannana, sumar og vor, unnið að Rannís öndvegisumsókn, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Mars:

- 12. Erindi flutt á þingi umhverfisfræðinga – sjálfbær þróun
- 15-17. Erindi flutt í Tampere að beiðni finnska ferðamálaráðsins um heilsutengda ferðþjónustu
- 18. Fundur um heilsutengda ferðþjónustu í Reykjavík – RMF stýrir fundi
- 19. Fundur með nýjum ráðherra menntamála á Akureyri – heimsókn á RMF
- 21. Ísland og ímyndir norðursins – þing á Akureyri, fundarstjórn RMF
- 27. Aðalfundur SAF, afhending lokaverkefnisverðlauna og fundir í Reykjavík
- 28. Opnir dagar í HA – kynning á RMF
- 31. Samstarfsfundur í Eyjafirði

Unnið að verkefni um heilsutengda ferðþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að skipulagi MTA náms, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að tilboðsgerð vegna kannana, sumar og vor, unnið að ráðstefnuhaldi um vor, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Apríl:

- 9.-14. Páskafrí
- 14.-17. Fundur á Íslandi um North Hunt
- 15.-16. Fundir í Reykjavík og Söguslóðir í Þjóðmenningarhúsi
- 10. Ráðstefna um sögutengda ferðaþjónustu í Reykjavík
- 23. Sumardagurinn fyrsti – kveðjuhóf fyrir Martin
- 29. Fundur með NICE í Reykjavík

Unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að verkefni um sögutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að skipulagi MTA náms, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að ráðstefnuhaldi um vor, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Mái:

- 7. Fundur um mat á hagrænum áhrifum feðraþjónustu með SAF
- 8.-9. Byggðarannsóknþing við HA – málstofur/vinnufundir RMF
- 11. Vinnufundir með Richard Sharpley
- 20. Umsjón lokaverkefna á Hólum
- 21.-22. Fundir á Siglufirði vegna Héðinsfjarðarverkefnis
- 28.-30. Fundur á Hólum vegna Ísland og ímyndir norðursins verkefni

Unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að verkefni um sögutengda ferðaþjónustu, flugvallarkönnun sumarsins undirbúin unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Júní:

- 5.-12. NGM í Turku – erindi flutt um ferðamennsku í Vatnajökulsþjóðgarði
- 16. Vinnudagur með John Hull
- 26. Erindi á Svartárvot – menning/náttúra í Bárðardal

Flugvallarkönnun í framkvæmd, orlofshúsakönnun framkvæmd, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að verkefni um sögutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um Ísland og ímyndir norðursins, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Júlí:

- 3.-6. InterCarto-InterGIS, erindi flutt í Belgíu

krif á greinum fyrir *Annals of Tourism Research*, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, *Acta Sociologica* og *Tourism Geographies* og sumarfrí starfsmanna, einnig farið í leiðsögn í skemmtiferðaskip, flugvallarkönnun og orlofshúsakönnun framkvæmdar.

Ágúst:

Skrif á greinum fyrir *Annals of Tourism Research*, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, *Acta Sociologica* og *Tourism Geographies* og sumarfrí starfsmanna

7. Fundur með nýjum rektor HA
- 10.-16. Erindi flutt á ráðstefnu um húsnæði fyrir ferðafólk á Grænlandi
- 17.-21. XXIII European Society for Rural Sociology Congress, erindi flutt
25. Viðtöl í Mývatnssveit
28. Fundur um sjálfbærni í ferðaþjónustu – Ketilási í Fljótum

Flugvallarkönnun og orlofshúsakönnun í framkvæmd, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

September:

- 2.-5. Geo-tourism vinnufundur í Þingeyjarsýslum, erindi RMF
8. Stjórnarfundur RMF
11. Fundur með Gagarín um svæðisbundna stefnumótun
- 19.-27. Vinna í Tatra fjöllum í Póllandi – náttúrutengd ferðaþjónusta
25. Kynning á Vísindavöku í Reykjavík
- 28.-29. Fundur og málstofa í Svíþjóð um North Hunt

Flugvallarkönnun í úrvinnslu, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um náttúrutengda ferðaþjónustu, unnið að undirbúning 19. Samnorrænu ráðstefnu um ferðamál, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Október:

1. Ráðstefnu LÍSU samtakanna – tvö erindi flutt
12. Kynning fyrir markaðsstofur landshluta á KEA
20. Samstarfsfundur ferðaþjónustuaðila í Eyjafirði
- 18.-21. NORA fundur í Alta – þátttaka í verkefnahópum
- 22.-25. 18. Samnorræna ráðstefnan um ferðamálafræði – Esbjerg í Danmörku
30. Þjóðarspegill – ráðstefna um þjóðfélagsmál, tvær málsstofur

Flugvallarkönnun í úrvinnslu, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um náttúrutengda ferðaþjónustu, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Nóvember:

2. Vinnufundur vegna Svartáarkot - Reykjavík
- 3.-4. Fundur Ferðamálasamtaka Íslands á KEA
5. Kynning á fundi um ferðaþjónustu á Skagaströnd
6. Vinnufundur á Dalvík vegna svæðisbundinnar stefnumótunar

- 10.-11. NPP ráðstefna á Höfn
- 18. Athafnavika í Ketilhúsi – starfsemi kynnt
- 20. Afhending nýsköpunarverðlauna SAF á Grand
- 24. Málþing NMI um heilsutengda ferðaþjónustu – Heiðabæ, erindi flutt
- 25. Vinnufundur heilsuklasa í Reykjavík

Flugvallarkönnun í úrvinnslu, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um náttúrutengda ferðaþjónustu, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.

Desember:

Flugvallarkönnun í úrvinnslu, unnið að verkefni um heilsutengda ferðaþjónustu, unnið að framkvæmd svæðisbundinnar stefnumótunar, unnið að verkefni um náttúrutengda ferðaþjónustu, unnið að Héðinsfjarðarverkefni, unnið að North Hunt verkefni, unnið að frágangi skýrslna, unnið í uppfærslu heimasvæðis og greina og bókaskrifum.